

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Мазур Світлана Олександрівна

**«Використання мобільних технологій на заняттях з вивчення
англомовної літератури студентами 1-3 курсів філологічних
спеціальностей»**

035- Філологія

035.04 Германські мови та
літератури (переклад включно) - англійська

Автореферат

магістерської роботи на здобуття
ступеня магістра філології

Миколаїв – 2021

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Робота виконана на кафедрі англійської філології Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук

ЗУБЕНКО Тетяна Володимирівна,

доцент, завідувач кафедри

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили

Захист відбудеться 23 лютого 2021 р. о 09:00 годині на засіданні атестаційної комісії Чорноморського національного університету імені Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. ХХІ століття знаменується впровадженням та розповсюдженням інформаційних технологій у всіх сферах життя. За останнє десятиліття набуло поширення застосування мобільних технологій під час навчання. Зазначимо, що навчання з використанням мобільних технологій представляє собою форму організації процесу навчання та контролю, основу якої складають мобільні пристрої (телефони, планшети, планшетні комп'ютери), які студенти здатні використовувати у зручний для себе час у будь-якому місці. Можливості навчання з використанням мобільних пристроїв дозволяють студентам не лише розвивати свій кругозір, формувати міжкультурну компетентність, а й спілкуватися між собою дистанційно, обговорювати та дискутувати з приводу різних соціально-культурних та побутових тем у великих групах.

Стрімке поширення мобільних технологій у навчанні та їх впровадження у навчальний процес закладів вищої освіти (ЗВО) сприяли появі великої кількості наукових робіт та фундаментальних досліджень.

Науковці Я. Брухаль та О. Білик у своїй роботі зазначають, що «сучасні мобільні пристрої у розвинутих країнах використовуються в галузі освіти, управління, організації викладання для фахівців-практиків, а також як технічні засоби підтримки навчання для учнів та студентів. Особливо увага до мобільного навчання зростає у закладах вищої освіти, про що свідчать зростання наукових публікацій і зарубіжних наукових конференцій (mLearn, IMCL), зростання кількості наукових журналів, технічних звітів і книг (Traxler, 2008; Herrington&Herrington, 2008; Kukulska&Traxler, 2005; Ally, 2009)» (Брухаль 201).

Ми можемо виділити такі дослідження науковців: Я. Б. Брухаль, О. О. Білик описують сутнісні характеристики технології навчання іноземної мови з використанням мобільних пристроїв (2017), Т. І. Коваль розкриває інтерактивні технології навчання іноземних мов у закладах вищої освіти (2011), Н. Обухова висвітлює сучасні інформаційні технології (2011), цю ж

тему піднімає у своїй роботі і О. Пищик (2010), вагомий внесок у розвиток мобільних технологій у навчанні своїми науковими роботами зробила С. Титова, зокрема «Мобільне навчання сьогодні: стратегії та перспективи» (2012), «Мобільне навчання іноземних мов» (2013) у співавторстві з А. Авраменко, також важливо звернути увагу на більш сучасні роботи Т. Зубенко, зокрема « Інформаційні технології в навчанні англійської мови як іноземної в системі освіти сполучених штатів Америки» (2018), «The use of mobile devices to enhance language acquisition» (2017), «Використання мобільних пристроїв з метою створення іншомовного комунікативного середовища та інтенсивного навчання іноземної мови у ВНЗ» (2016).

Зважаючи на аналіз наукових робіт з даної тематики, ми можемо зробити висновок про те, що проблема впровадження мобільних технологій у процесі вивчення англійської літератури залишається й досі малодослідженою. Багато педагогів відзначають, що відсутність добре розробленої методичної бази уповільнює використання мобільних пристроїв. Недостатня кількість різноманітних вправ з використанням мобільних технологій для вивчення англійської літератури, необхідність їх розробки й впровадження в навчальний процес визначають актуальність нашого дослідження.

Мета роботи: теоретично обґрунтувати використання мобільних технологій й розробити систему вправ з їх використанням, що забезпечує ефективний процес навчання англійської літератури студентів 1-3 курсів філологічних спеціальностей.

Задля досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання:**

- розглянути роль і місце мобільних технологій у процесі викладання англійської літератури;
- з'ясувати переваги та недоліки використання мобільних технологій у процесі викладання англійської літератури;

- розробити вправи та завдання для вивчення англomовної літератури з використанням мобільних технологій для студентів 1-3 курсів;
- практично перевірити ефективність та зручність використання мобільних технологій у процесі вивчення англomовної літератури студентам 1-3 курсів та узагальнити отримані результати.

Об'єктом дослідження є процес навчання англomовної літератури студентів 1-3 курсів філологічного спрямування засобами мобільних технологій.

Предметом дослідження є використання мобільних технологій на заняттях з вивчення англomовної літератури студентами 1-3 курсів філологічних спеціальностей.

У нашому дослідженні ми використовували наступні **методи**:

- **аналіз** наукової, навчально-методичної літератури з теми дослідження;
- **історичний метод**, який дозволяє дослідити процес впровадження мобільних технологій у навчання;
- **порівняльний метод**, що дає змогу проаналізувати різноманітність мобільних технологій у процесі вивчення літератури;
- **наукове моделювання**, що дозволяє розробити систему вправ із використанням мобільних технологій.

База дослідження: біографія В. Шекспіра та його трагедія «Гамлет», біографія К. Марлоу та його драматична поема «Трагічна історія Доктора Фауста», біографія Дж. Байрона та його поема «Каїн».

Практичне значення роботи полягає у тому, що було розроблено систему вправ з використанням мобільних технологій у процесі викладання англomовної літератури на 1-3 курсах філологічних спеціальностей. Теоретичні положення й отримані результати дослідження можна використовувати під час підготовки до семінарських занять з історії

зарубіжної літератури та домашнього читання, під час навчання англomовної літератури та під час написання наукових робіт.

Наукова новизна полягає в спробі комплексного й системного аналізу використання мобільних технологій для вивчення англomовної літератури та розробці практичних завдань для вивчення біографій письменників й для опрацювання їх творів з дисциплін «Домашнє читання» та «Історія зарубіжної літератури» на 1-3 курсах філологічних спеціальностей з використанням мобільних технологій.

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів: теоретичного та практичного, висновків, списку використаних джерел, що нараховує 75 найменувань. Загальний обсяг праці становить 84 сторінки, з них 74 сторінки – основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, зазначена мета та завдання, які ми досягаємо у кожному розділі, вказано на об'єкт і предмет роботи загалом, окреслені методичні засади магістерської роботи, визначено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

Перший розділ роботи «**Теоретичні основи використання мобільних технологій у процесі викладання англomовної літератури**» складається з чотирьох підрозділів. **Підрозділ 1.1 «Навчання з використанням мобільних технологій у процесі викладання англomовної літератури»** присвячений розгляду поняття «мобільні інформаційно-комунікаційні технології» та їх відміну від традиційних ІКТ. Нами було розглянуто різні підходи науковців до трактування поняття та окреслено функції навчання за допомогою мобільних пристроїв. За дослідником Kearney було виокремлено три групи застосунків і програм за ступенем інтеграції в навчальний процес.

У **підрозділі 1.2 «Використання мобільних пристроїв у процесі викладання англomовної літератури»** аналізується ідея навчання

англомовної літератури через інтерактивні пристрої, а саме смартфонів, планшетних комп'ютерів та портативних комп'ютерів. Розглядається винайдення першого портативного комп'ютера Аланом Кеєм і компанією Xerox PARC у 1972 році, як технічний прорив що поклав початок напрямку мобільного навчання. Тому мобільні технології на заняттях дозволяють активно брати участь у процесі, виконувати завдання за допомогою інтернет платформ та цікавіше проводити час заняття не витрачаючи його даремно.

Підрозділ 1.3 «Переваги та недоліки використання мобільних технологій, готовність студентів до їх застосування» присвячений аналізу поглядів вчених на фактори що визначають ефективність використання мобільних технологій на заняттях з вивчення англійської літератури. Теоретичним підґрунтям для вивчення особливостей навчання за допомогою мобільних технологій стали розробки і практичні проекти реалізації мобільної освіти таких дослідників як Є. Козак, С. Титової, Я. Брухалю, І. Золотарьова, Т. Коваль та інші. Провівши аналіз таких наукових робіт, відзначимо, що така форма навчання передбачає не тільки переваги, а й ряд недоліків, як недостатня кількість спеціалізованих навчальних програм, посередній рівень володіння ІКТ викладачами, та неготовність освітньої системи для таких кардинальних впроваджень у навчальний процес. Можемо підсумувати, що наразі студенти українських ЗВО повністю дозріли до використання мобільних технологій під час навчання. Більшість студентів готові застосовувати мобільні пристрої в якості навчального інструменту.

У підрозділі 1.4. Мобільні технології та їх реалізація на заняттях з вивчення англійської літератури демонструються **прикладом мобільних застосунків з власного аналізу, та наводяться характеристики деяких з найпопулярніших застосунків для вивчення англійської літератури.** Слідуючи таким спостереженням застосунки та сервіси можна розділити на декілька груп:

- для підтримання комунікації між викладачем та студентами;
- під час вивчення нової теми;
- для читання художньої літератури;
- для вивчення біографії письменників;
- для структуризації отриманої інформації;
- для перевірки отриманих знань;
- для повторення пройденого матеріалу.

Найбільш популярними з таких програм та застосунків є месенджери Viber, Telegram, WhatsApp, Skype, ресурси Trello та Asana та платформи для відео-конференцій Zoom, Skype. Також на базі таких та інших платформ та програм був проведений їх аналіз на прикладі використання літературних творів та видів робіт для заняття з англомовної літератури.

Другий розділ «Практичне застосування мобільних технологій у процесі вивчення англомовної літератури студентами 1–3 курсів» поділяється на три підрозділи, в свою чергу другий підрозділ теж має поділ на пункти.

Другий підрозділ дипломної роботи 2.1 Система вправ з використанням застосунків та освітніх платформ для вивчення біографій британських письменників для студентів 1-3 курсів присвячений детальному розгляду специфіки вивчення біографій письменників Великої Британії за допомогою системи вправ. Спираючись на роботи дослідниці Н. Волошиної щодо способу вивчення біографії письменника було виокремлено чотири пункти. Вивченням системи вправ у навчанні літератури займалися такі вчені як Адамова А., Біляєв О. М., Мусаєлян І. Ф. Таким чином, система вправ, будучи основою системи навчання, характеризується науковістю, комунікативною спрямованістю, а також взаємозумовленістю, послідовністю, доступністю вправ і повторюваністю біографічного матеріалу. Також було розроблено та представлено вправи для вивчення та закріплення знань щодо життєвого шляху британських письменників, завдання можна знайти за посиланням або у формі QR-коду.

Другий підрозділ 2.2 «Реалізація мобільних технологій у процесі вивченні творів англomовної літератури студентами 1–3 курсів» зазначає, що опрацювання художніх творів в оригіналі у вищому навчальному закладі є актуальним видом роботи, спрямованим на оволодіння іноземною мовою, яка сприяє поглибленню навчального процесу. Важливими аспектами в навчальному процесі є збагачення лексичного запасу, активізація граматичних явищ, розширення кругозору, поглиблення ерудиції та суттєве підвищення загальнокультурного рівня. Також зазначимо, що головними завданнями при роботі з художнім твором є:

- визначення теми, ідеї, композиції;
- характеристика головних персонажів;
- опис місця, часу;
- опис використаних автором символів;
- функціонування художніх засобів;
- визначення точки зору оповідання.

Також англomовні твори є важливим елементом для вивчення іноземної мови, тобто вони поповнюють словниковий запас студентів. У пунктах **2.2.1 Трагедія В. Шекспіра «Гамлет»**, **2.2.2 Драматична поема К. Марлоу «Трагічна історія Доктора Фауста»** та **2.2.3 Поема Дж. Байрона «Каїн»** ми детальніше аналізуємо творчість кожного з письменників як основоположний фактор кращого розуміння їх творів. Для читання твору пропонуємо студентам звернутися до веб-сайту «Gutenberg Project». Після ознайомлення із кожним текстом, студентам пропонується перейти до системи завдань на розуміння тексту, закріплення лексичного запасу та навіть самостійну розробку бук трейлера до поеми К. Марлоу. Розроблені матеріали у вигляді презентацій, гри та диктантів дозволяють перевірити наскільки у студентів розвинуті навички письма, логічне мислення, а також їх вміння працювати з текстом. Кожна завдання із системи вправ до художніх творів має на меті покращити рівень знань студентів та закріпити набуті навички.

Останній підрозділ практичної частини роботи 2.3 Перевірка використання мобільних технологій у процесі вивчення англomовної літератури студентами 1-3 курсів присвячений апробації знань студентів 1-3 курсів. Раніше було проаналізовано види мобільних застосунків у процесі вивчення англomовної літератури та їхню ефективність за допомогою розробленої системи вправ. Наступним кроком стало виокремлення застосунків які можна використовувати для вивчення теоретичного матеріалу та які можуть бути використані для перевірки знань студентів. І на сам кінець студентам було надіслано розробку матеріалів для ознайомлення та проходження. Ключовим заключним етапом стало опитування студентів 342 групи під час виконання завдань по вивченню біографії В. Шекспіра та його трагедії «Гамлет», вивченню біографії К. Марлоу та драми «Трагічна історія Доктора Фауста». Отже, загалом студенти показали хороші результати при роботі із застосунками, що підтверджує наше твердження про ефективність мобільних технологій під час вивчення англomовної літератури.

У висновках висвітлено короткі результати роботи у двох розділах, аналіз поставлених та виконаних завдань, розробок та апробації.

Основні положення кваліфікаційної роботи висвітлено в таких публікаціях:

Мазур С. О. *Mobile technologies usage in the methodology of teaching literature on the example of William Shakespeare's tragedy "Hamlet"*. "Студентські наукові студії", ЧНУ ім. Петра Могили, 2020.

ВИСНОВКИ

Відповідно до мети проведеного нами дослідження перша частина нашої роботи була присвячена теоретичному обґрунтуванню доцільності використання мобільних технологій під час вивчення англomовної літератури студентами 1-3 курсів філологічних спеціальностей. Зокрема, у ході

опрацювання теоретичних джерел ми з'ясували, що під терміном «мобільні технології» ми розуміємо використання широкого спектру цифрових і портативних мобільних пристроїв в освітньому процесі, які дозволяють здійснювати операції з отримання, обробки та поширення інформації. Окрім того, ми визначили, що сучасний рівень розвитку технічних засобів призвів до появи нових підходів у вивченні літератури – на основі спеціалізованих застосунків та освітніх платформ для мобільних пристроїв. Це тести, тренажери для роботи з текстом, різноманітні презентації, застосунки, інтегровані з сайтами, де можна не тільки читати і слухати тексти, а й проходити літературні квести. Ми з'ясували, що більшість студентів готові застосовувати мобільні пристрої в якості навчального інструменту. Завдання викладача у цьому випадку підібрати коректні застосунки та програми, які допомогли б краще засвоювати навчальний матеріал та сприяли розширенню як технічних, так і академічних знань студентів.

Провівши аналіз теоретичних розробок і практичних проектів ми з'ясували, що основними перевагами мобільних технологій у процесі вивчення англомовної літератури: навчання без прив'язки до певного місця і часу проведення занять; отримання постійного доступу до цифрового освітнього контенту, до матеріалів контролю та самоконтролю, забезпечення навчальних комунікацій всередині групи, з викладачем; перехід від інформаційно-повідомлюючого навчання до інтерактивного. Проте, мобільні технології мають і певні недоліки, які потребують подальшого усунення системою освіти: малі екрани мобільних пристроїв не дозволяють відображати усі типи інформації; не для всіх навчальних тем з англомовної літератури можна підібрати необхідний мобільний застосунок і не всі теми можна вивчати за допомогою ІТ-пристроїв; відсутність контролю діяльності студента за мобільним телефоном, відволікання студентів на інформацію розважального характеру. Але незалежно від наявних недоліків, навчання з використанням мобільних технологій швидко поширюється, стаючи однією з

нових форм організації навчання у ЗВО, що поєднує в собі аудиторну і позааудиторну навчальну діяльність, індивідуальне та групове навчання.

Також, ми розглянули найпоширеніші мобільні застосунки, які можна використовувати під час вивчення англomовної літератури, описали їх переваги та недоліки і на основі цих даних виділили необхідні з них для нашого подальшого дослідження.

Отже, задля того, аби зробити процес навчання не тільки продуктивніше, ефективніше, а й легше, цікавіше і доступніше для студентів ми обрали наступні застосунки та платформи: застосунок Xmind, платформу ClassMarker, платформу Kahoot, застосунок Powtoon, платформу EasyTestMaker та застосунок Google Forms.

Базою для нашого дослідження стали біографія В. Шекспіра та його трагедія «Гамлет», біографія К. Марлоу та його драматична поема «Трагічна історія Доктора Фауста», біографія Дж. Байрона та його поема «Каїн». Для вивчення біографій обраних письменників ми пропонуємо використати майнд-меп та тестування.

Для доступу до матеріалів ми надавали посилання та QR-коди, як додатковий засіб для доступу, адже їх можна розмістити на навчальних ресурсах, або надати студентам під час тестування в аудиторії.

Зручність у вивченні біографії за допомогою мобільних технологій полягає у тому, що ментальна карта слугує наочним матеріалом, тобто студент може не перерхитувати повністю лекцію і знайти всю необхідну інформацію у мобільному телефоні, а тест зіставлений таким чином, що студент також має змогу пройти його на телефоні і одразу отримати свій результат на екран.

Для читання англomовного твору пропонуємо студентам звернутися до веб-сайту «Gutenberg Project», його зручність заключається у тому, що по пошуку можна знайти будь-яку необхідну книгу, є можливість як онлайн-читання, так і завантаження твору на мобільний пристрій. Також книгу можна відкрити за допомогою QR-коду, який є на сайті.

При роботі з трагедією В. Шекспіра «Гамлет» ми використали платформу Kahoot, на якій розробили інтерактивну гру для визначення композиції твору та застосунку Powtoon для створення анімованої презентації-лекції з характеристикою основних персонажів.

Запропоновані нами вправи при вивченні поеми «Трагічна історія Доктора Фауста», які ми створили за допомогою платформи EasyTestMaker, допомагають студентам розвивати вміння працювати з текстом, логічне мислення та засвоювати нові лексеми. Також ми запропонували студентам прослухати два уривки з поеми, аби покращити навички сприймання тексту на слух.

При вивченні поеми Дж. Байрона «Каїн» ми використали застосунок Google Forms та платформу ClassMarker, аби перевірять наскільки у студентів розвинуті навички письма, логічного мислення, а також їх вміння працювати з текстом.

Для того щоб перевірити зручність використання розроблених нами вправ та завдань у процесі вивчення англомовної літератури ми запропонували студентам 1-3 курсів Чорноморського національного університету імені Петра Могили спеціальності «Мова та література (англійська) переклад включно» виконати їх та дати відповідь на кілька запитань в опитуванні.

Загалом у нашій перевірці взяли участь 30 осіб. Серед них лише 10, які виконали всі запропоновані завдання та пізніше пройшли опитування. Його метою була перевірка зручності використання створених завдань, які б уможливили подальше успішне та ефективне застосування мобільних технологій під час вивчення англомовної літератури студентами 1-3 курсів.

Проаналізувавши отримані дані, ми можемо зробити висновок, що проведене нами дослідження мало позитивний відгук серед студентів філологічних спеціальностей. Студенти цілковито підтримують використання мобільних технологій при вивченні англомовної літератури та відзначають зручність такого формату роботи.

АНОТАЦІЯ

Мазур С. О. «Використання мобільних технологій на заняттях з вивчення англomовної літератури студентами 1-3 курсів філологічних спеціальностей». – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття ступеня магістра філології за спеціальністю 035-Філологія 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно) - англійська. – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2021.

Дипломна робота присвячена дослідженню мобільних технологій на заняттях з вивчення англomовної літератури на прикладі творів: трагедії В. Шекспіра «Гамлет», поеми «Трагічна історія Доктора Фауста» та поеми Дж. Байрона «Каїн». Детальний аналіз наукових праць та власні напрацювання, показали що освітня система повільно впроваджує мобільні технології в початковий процес через недоліки в роботі та готовність студентів до їх застосування. При аналізі було виокремлено ряд програм, якими студенти користувались у повсякденному житті. У роботі були використані платформи і за стосунки Xmind, ClassMarker, Kahoot, Powtoon, EasyTestMaker та Google Forms. Апробація системи вправ була проведена у 342 групі, де в експерименті взяли участь 10 студентів. Проведений автором аналіз показав позитивні зміни у студентів у вивченні англomовної літератури за допомогою мобільних технологій.

Ключові слова: мобільні технології, англomовна література, програма, застосунок, навчальний процес, Гамлет, Каїн, Трагічна історія Доктора Фауста

АННОТАЦІЯ

Мазур С. А. «Использование мобильных технологий на занятиях по изучению англоязычной литературы студентами 1-3 курсов филологических специальностей». – На правах рукописи.

Магистерская работа на соискание степени магистра филологии по специальности 035-Филология 035.04 Германские языки и литературы (перевод включительно) - английский. - Черноморский национальный университет имени Петра Могилы, Николаев, 2021.

Дипломная работа посвящена исследованию мобильных технологий на занятиях по изучению англоязычной литературы на примере произведений: трагедии В. Шекспира «Гамлет», поэмы «Трагическая история доктора Фауста» и поэмы Дж. Байрона «Каин». Детальный анализ научных трудов и собственные наработки, показали, что образовательная система медленно внедряет мобильные технологии в учебный процесс из-за недостатков в работе и неготовность студентов к их применению. При анализе было выделено ряд программ, которыми студенты пользовались в повседневной жизни. В работе были использованы платформы и за отношения Xmind, ClassMarker, Kahoot, Powtoon, EasyTestMaker и Google Forms. Апробация системы упражнений была проведена в 342 группе, где в эксперименте приняли участие 10 студентов. Проведенный автором анализ показал положительные изменения у студентов в изучении англоязычной литературы с помощью мобильных технологий.

Ключевые слова: мобильные технологии, англоязычная литература, программа, приложение, учебный процесс, Гамлет, Каин, Трагическая история доктора Фауста

SUMMARY

Mazur S. V. The use of mobile technologies in the English literature classes by the 1st-3rd year philology students. – Manuscript.

The thesis for the Master's Degree in Philology, specialty 035 – Philology 035.04 – German languages and literature (translation included) - English . – Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolaiv, 2021

This thesis is devoted to the study of mobile technology in the study of English literature on the example of works: Shakespeare's tragedy "Hamlet", the poem "Doctor Faustus" and J. Byron's poem "Cain". A detailed analysis of scientific works and own developments showed that the educational system is slowly introducing mobile technologies in the initial process due to shortcomings in the work and the willingness of students to use them. The analysis identified a number of programs that students used in everyday life. Platforms for Xmind, ClassMarker, Kahoot, Powtoon, EasyTestMaker and Google Forms were also used in the work. The system of exercises was tested in 342 groups, where 10 students took part in the experiment. The analysis carried out by the author showed positive changes among students in the study of English literature using mobile technologies.

Keywords: mobile technologies, English literature, program, application, educational process, Hamlet, Cain, Doctor Faustus